

VALTIONEUVOSTON ASETUS TILAPÄISESTI VARTIJAN TEHTÄVÄÄ POLIISIN SÄILYTYSTILASSA HOITAVAN VARTIJAN ASUSTA JA KOULUTUKSESTA

1. Yleistä

Asetusehdotus liittyy hallituksen esitykseen (HE 22/2014 vp) eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta käsittäisi säännökset turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevan henkilön määräämisestä hoitamaan tilapäisesti laissa tarkoitettua vartijan tehtävää poliisin säilytystilasta. Lakiehdotuksen 18 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin lain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetun vartijan koulutuksesta ja asusta.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkempia säännöksiä vartijan asusta ja koulutuksesta. Asetus käsittäisi säännökset vartijan asusta ja sen käyttämisestä, vartijan asun merkeistä ja teksteistä, vartijakoulutuksesta, koulutuksen tavoitteesta, koulutuksen rakenteesta ja sisällöstä sekä koulutukseen valinnasta.

Asetusehdotus on valmisteltu sisäministeriössä virkatyönä.

2. Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Vartijan asu ja sen käyttäminen

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan vartijan olisi työssään oltava pukeutuneena vartijan asuun. Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleva vartija olisi tarpeen voida erottaa jo asunsa perusteella muista poliisin säilytystiloissa työskentelevistä henkilöstöryhmistä, joita olisivat lähinnä poliisilaitoksen palveluksessa olevat virkasuhteiset vartijat ja poliisimiehet.

Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevan vartijan asun olisi myös selvästi erotuttava poliisin käytössä olevista virkapuvuista. Vartijan asun kuuluvista merkeistä ja teksteistä säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 2 §:ssä.

2 §. Vartijan asun merkit ja tekstit

Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään vartijan ja järjestyksenvalvojan asusta ja järjestyksenvalvojan tunnuksista annettavaksi ehdotetun sisäministeriön asetuksen vartijan asua koskevia säännöksi Poliisin säilytystiloissa toimivan vartijan asut ja merkit vastaisivat siten yksityisistä turvallisuuspalveluista

annetussa laissa tarkoitetun vartijan asun merkkejä ja tekstejä. Vaikka ensin mainitun lain perusteella toimivan vartijan oikeusasema sinänsä eroaisi viimeksi mainitun lain perusteella toimivan vartijan oikeusasemasta, vartijoiden asut voisivat kuitenkin olla pääsääntöisesti samanlaiset.

3 §. Vartijakoulutus

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetun vartijan tehtäväkohtaisen koulutuksen järjestäisi Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisiammattikorkeakoulua olisi pidettävä luontevimpana koulutuksen järjestäjänä ottaen huomioon, että se on jo tähän asti huolehtinut poliisin säilytystilojen virkasuhteisten vartijoiden peruskoulutuksesta. Koulutuksen keskittäminen Poliisiammattikorkeakoulun annettavaksi olisi omiaan palvelemaan myös koulutuksen yhdenmukaisuuden tavoitetta.

Vartijakoulutukseen kuuluisi myös työharjoittelu, jonka puolestaan järjestäisi poliisilaitos, koska harjoittelu tapahtuisi poliisilaitoksen säilytystiloissa. Harjoittelun voisi järjestää mikä tahansa poliisilaitos mutta käytännössä järjestäjänä toimisi useimmiten se poliisilaitos, joka on tehnyt sopimuksen vartijan työnantajana olevan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan kanssa vartijan tehtävän hoitamisessa avustamisesta.

4 §. Koulutuksen tavoite

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisena koulutuksen tavoitteena olisi, että koulutuksen hyväksytysti suorittanut henkilö hallitsee poliisin säilytystilojen vartiointia koskevan lainsäädännön ja osaa soveltaa sitä tehtävissään perus- ja ihmisoikeusmyönteisellä tavalla. Ehdotetussa 2 momentissa olisi lisäksi säädetty, että koulutuksen hyväksytysti suorittaneen henkilön olisi tunnettava poliisin säilytystilojen vartijan työtehtävät sekä hallittava ensiapuun ja ensisammutukseen liittyvät toimet.

Poliisin säilytystilojen vartiointi kohdistuu poliisin hallussa oleviin, vapautensa menettäneisiin henkilöihin. Näiden henkilöiden kohtelun on perustuttava lakiin ja heidän perus- ja ihmisoikeuksiaan on kunnioitettava. Tämän vuoksi koulutuksen tavoitteena olisikin oltava, että koulutettava koulutuksen jälkeen tuntisi toiminta-alueitaan koskevan lainsäädännön niin hyvin, että hän pystyisi tarvittaessa itsenäisesti soveltamaan sitä. Kun tehtävä kohdistuisi vapautensa menettäneisiin ja mahdollisesti osin huonokuntoisiinkin henkilöihin, ensiapu- ja ensisammutustaitojen merkitys korostuisi tehtävässä.

5 §. Koulutuksen rakenne ja sisältö

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisena lähtökohtana olisi, että tehtävään soveltuva koulutus olisi rakenteeltaan kaksiosainen. Se muodostuisi

teoriapainotteisesta koulutuksen yleisestä osasta ja käytännöllispainotteisesta työharjoittelusta. Yleisen osan järjestäjänä toimisi ehdotetun 3 §:n mukaisesti Poliisiammattikorkeakoulu ja työharjoittelun järjestäjänä poliisilaitos.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa olisi kuitenkin myös poikkeus koulutuksen rakennetta koskevasta vaatimuksesta. Koulutukseen kuuluvan työharjoittelun aikana tehtävään soveltuvana koulutuksena pidettäisiin koulutuksen yleistä osaa. Tämä merkitsisi sitä, että opiskelija voisi työharjoittelun aikana toimia poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna vartijana. Vasta työharjoittelun suorittaminen yhdessä koulutuksen yleisen osan suorittamisen kanssa katsottaisiin sellaiseksi tehtävään soveltuvaksi koulutukseksi, jonka jälkeen henkilö voisi toimia muussa vartijan tehtävässä kuin koulutukseen kuuluvassa työharjoittelussa.

Koulutuksen yleisen osan pituus olisi ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan vähintään 40 oppituntia. Käytännössä koulutus kestäisi siten useimmiten yhden viikon. Koulutukseen kuuluisi myös 40 tuntia kestävä työharjoittelu, joka voisi olla järjestetty muihinkin kuin kahdeksan tuntia kestäviin vuoroihin.

Koulutuksen ja siihen kuuluvan työharjoittelun sisältö määriteltäisiin tarkemmin Poliisihallituksen vahvistamassa opetussuunnitelmassa. Tästä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa. Koulutuksen sisältöön kuuluvia, poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelussa annetussa laissa tarkoitettuna vartijan työtehtäviin liittyviä lakeja olisivat ainakin perustuslaki, laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta, poliisiasetus, pakkokeinolaki, esitutkintalaki, laki päihityneiden käsittelystä ja rikoslaki. Lisäksi koulutuksessa olisi käytävä läpi vartijan työtehtäviä ja mahdollista ensisammutusta, ensiapua ja voimankäyttöä. Päällekkäisyyksien välttämiseksi koulutusta suunniteltaessa olisi otettava huomioon, että vartijan tehtävissä voitaisiin poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 1 luvun 6 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan käyttää vain henkilöä, joka on hyväksytty yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetuksi vartijaksi. Tämä merkitsisi sitä, että henkilö olisi jo aiemmin saanut perus- ja ihmisoikeuksiin sekä ensiapu- ja ensisammutustaitoihin liittyvää koulutusta.

6 §. Koulutukseen hakeminen ja valinta

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan koulutukseen haettaisiin Poliisiammattikorkeakoulun vahvistamalla lomakkeella. Hakemukseen ei tarvitsisi liittää suostumusta suppean turvallisuus selvityksen tekemiseen. Koulutukseen valitsemisen edellytyksenä olisi voimassaoleva hyväksyntä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetuksi vartijaksi, minkä vuoksi erillistä suppeaa turvallisuus selvitystä olisi pidettävä tarpeettomana.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Poliisiammattikorkeakoulu valitsisi koulutuksen oppilaat. Kun Poliisiammattikorkeakoulu vastaisi koulutuksen järjestämisestä, sitä olisi pidettävä myös luontevimpana tahona huolehtimaan valinnoista koulutukseen.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa olisi säädetty siitä, että koulutukseen valittavan olisi täytettävä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 1 luvun 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetty edellytykset. Henkilöllä olisi oltava hyväksyntä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetuksi vartijaksi ja hyväksynnän olisi oltava edelleen voimassa.

7 §. Koulutuksen maksullisuus

Koulutuksen maksullisuuden perusteisiin sovellettaisiin ehdotetun pykälän mukaan valtion maksuperustelakia (150/1992). Tarkemmin koulutuksesta perittävistä maksuista säädettäisiin sisäministeriön asetuksessa poliisin suoritteiden maksullisuudesta.

8 § Todistus koulutuksen suorittamisesta

Ehdotetun pykälän mukaan Poliisiammattikorkeakoulu antaisi todistuksen koulutuksen tai sen osan hyväksytysti suorittaneelle. Todistus koulutuksen osan suorittamisesta olisi tarpeen, jotta henkilö voisi toimia koulutukseen kuuluvan työharjoittelun aikana vartijan tehtävissä poliisin säilytystiloissa.

9 §. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan...

3. Lausunnot

Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

Liikenne- ja viestintäministeriö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Opetushallitus
Poliisihallitus
Poliisiammattikorkeakoulu
Turvallisuusalan koulutustoimikunta
Turvallisuusalan neuvottelukunta
Turvallisuusalan tutkintotoimikunta
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen Turvaurakoitsijaliitto ry

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry

Suomen Yksityisetsivä- ja Lakitoimistoliitto ry

Turva-alan yrittäjät ry

Turvallisuusalan ammattiliitto ry

4. Toimivaltasäännös

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta 18 luku 2 § 2 mom